

Анімація як вид рекреаційної діяльності*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)*

Постановка наукової проблеми та її значення. Як відомо, діяльність людини сприяє розвитку її фізичних і духовних сил, удосконалює знання, уміння й навички, у тому числі й у сфері спілкування. У процесі суспільних відносин у людини формуються погляди, морально-вольові якості та переконання. Саме тому виникає необхідність спеціальної організації життєдіяльності у вільний час – дозвіллевої, яка може реалізовуватися як рекреаційна, наприклад у формі анімації, і має низку передумов. Потрібно зауважити, що саме рекреаційна діяльність сприяє включенню людини в таку діяльність, що збагачує її особистість [1; 2; 4].

В індустріальному суспільстві культурно-дозвіллова діяльність людини інтенсивно розвивається, виробляючи всередині себе нові напрями, види й форми організації, пов'язані з реаліями сучасного життя. Дозвілля поступово втрачає зв'язок із народними традиціями, прадавними обрядами, домашніми формами. Воно найчастіше протікає в суспільних формах, таких як масові заходи. У цей період усе менше часу приділяється дозвіллю, що проводиться в домашніх умовах, а частка дозвіллевих занять у суспільних формах збільшується. Крім того, і домашній відпочинок, і дозвілля досить тісно пов'язані з особистими фінансовими витратами [1; 3; 8].

Рекреаційні потреби людей багато в чому структуруються: звільняючись від непорушних домашніх занять, люди виявляють можливість відновлення своєї працездатності за рахунок збільшення колективних і масових форм дозвілля [1; 2; 5].

Мета роботи – проаналізувати анімацію як вид рекреаційної діяльності, її функції, види та характерні ознаки.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Однією з важливих складових частин сучасної парадигми оздоровчої рухової активності є концепція формування здоров'я особи за допомогою залучення до здорового способу життя, ключовим і генеруючим чинником якого є рухова активність. Вона спонукає людей до дотримання вимог усіх компонентів здорового способу життя, а також може підвищити стресостійкість. Практика переконує, що залучення до рухової активності сприяє відволіканню дітей і молоді від асоціальної поведінки. Отже, рухова активність – це ключовий та генеруючий чинник у системі здорового способу життя [3].

Основний зміст фізичної рекреації досить чітко й доступно розкривають Т. Ю. Круцевич та Г. В. Безверхня [5]. Вони виокремлюють такі її ознаки: ґрунтується на руховій активності; як головний засіб використовують фізичні вправи; здійснюється у вільний чи спеціально визначений час; уключає культурно-ціннісні аспекти; містить інтелектуальні, емоційні, фізичні компоненти; має переважно розважальний характер (гедоністичний); здійснюється на добровільних і самодіяльних засадах; має оптимізувальний вплив на організм людини; наявні певні рекреаційні послуги; реалізується здебільшого в природних умовах; має чітко окреслену науково-методичну базу.

Головна функція фізичної рекреації – адаптивно-рекреаційна: заняття сприяють підвищенню якості адаптації людини до умов життя.

У роботах [1; 5; 8] розглянуто функції фізичної рекреації в контексті її методологічного аналізу. Зокрема, зазначено, що фізична рекреація як вид фізичної культури реалізує в суспільстві загальнокультурні, загальнофізкультурні й специфічні функції.

До специфічних функцій фізичної рекреації науковці [8] відносять функцію організації дозвілля, компенсаторно-релаксаційну (переключення з одного виду діяльності на інший, що сприяє зменшенню нервово-психічного напруження), гедоністичну (отримання задоволення від доступної рухової активності), креативну, видовищну, престижну функції.

Зважаючи на те, що рекреація є надзвичайно багатофункціональним явищем, спектр її функцій теж широкий. Дослідниками [8], виділено такі функції, притаманні рекреації:

- регенераційна – відпочинок, реституція сил після роботи й виконання домашніх обов'язків, відновлення біопсихічного потенціалу людини;
- розважальна – приємна забава, розвага, різноманітні типи ігор, проведення вільного часу в приємному товаристві;
- функція сприяння адекватній едукації людини – поширення знань та уявлень про світ, різноманітні явища, знайомство з новими людьми й країнами;

- компенсаційна – компенсація, вирівнювання різноманітних недоліків (фізичної активності, розваги та забави тощо);
- креаційна функція – творча реалізація особи в процесі рекреаційної активності (заняттях, формах), досягнення чого неможливе в процесі трудової діяльності;
- катартична – функція, яка сприяє очищенню (*katharsis* (латин.) – очищення), своєрідній «утечі» від щоденних обов'язків, суттєвому зниженню емоційної напруги;
- інтеграційна – можливість знайомства з новими людьми, створення груп за інтересами, інтеграція в родинному середовищі;
- адаптаційна – сприяння в пристосуванні до нових соціальних і біологічних умов життєдіяльності, а також до високоінтенсивних психічних та фізичних навантажень;
- стимуляційна – сприяння адекватному психофізичному розвитку організму людини;
- корекційна – профілактика й протидія відхиленням у фізичному розвитку людини;
- емансипаційна – звільнення від низки неписаних соціальних норм, заборон (етичних, моральних тощо);
- економічна – дбайливе ставлення до власного здоров'я та психофізичної досконалості суттєво зменшує видатки на можливе лікування й дає змогу досягнути кращих результатів у професійній роботі;
- соціально-ідеологічна – формування адекватних узірців здорового способу життя, рекреаційної активності широких мас населення;
- локалізаційна – уміння та спосіб проведення вільного часу, різновиди рекреаційної активності локалізують особу в соціальному рейтингу.

Визначення основних функцій фізичної рекреації дає змогу правильно окреслити головні напрями рекреаційної діяльності, конкретизувати її завдання, піднести її значимість.

У розробках С. Н. Приступи й співавторів [8] зазначено, що вказані функції рекреації мають неоднакове значення на різних етапах фізичного розвитку людини. Роль регенераційної функції підвищується протягом трудової діяльності людини, у той час як розважальна функція рекреації є домінуючою протягом дитинства.

Рекреаційна діяльність – це діяльність у вільний час, що приносить задоволення та створює оздоровчий і відновлювальний ефекти [5; 8]. На сучасному етапі розвитку суспільства виокремлюють новий напрям рекреаційної роботи – анімацію.

Анімація – зовсім новий напрям, який став активно використовуватись у всьому світі, оскільки люди чекають від майбутнього відпочинку не лише фізичного й психологічного відновлення організму, а й ще чогось особливого та незвичайного, чого в них немає в повсякденному житті. Анімація – це своєрідна послуга, яка має на меті підвищення якості обслуговування. Сутність анімаційної діяльності полягає в залученні людей до активних форм культурного дозвілля. Іноді анімацію називають посередником між особистістю та суспільством [4; 6].

Основні напрями анімаційної роботи – подолання особистісних тенденцій до соціальної дезінтеграції, допомога у творчій самореалізації особистості, залучення до культури та екології.

Анімаційна діяльність, виділяючись із низки інших видів людської діяльності, має свої характерні ознаки [4; 6]:

- 1) реалізується у вільний час;
- 2) відрізняється свободою вибору, добровільністю, активністю, як ініціативою однієї людини, так і різних соціальних груп;
- 3) обумовлена національно-етнічними, регіональними особливостями й традиціями;
- 4) характеризується різноманітністю видів на базі різних інтересів дорослих, молоді та дітей;
- 5) має гуманістичний, культурологічний, розвивальний, оздоровчий і виховний характер.

У процесі досліджень встановлено існування різних типологічних форм анімаційної діяльності [4; 6]:

- стосовно суб'єкта діяльності (масова, групова, індивідуальна);
- за місцем виконання (домашня, позадомашня);
- за характером організації (інституційна, суспільно-організаційна, особистісна).

Потрібно також зазначити існування соціально-культурної анімації, яка має багатогранний характер, що відповідає різноманіттю потреб, інтересів і запитів людей. Соціально-культурна анімація має на меті залучення людини до культури на основі творчості, створення умов для зняття психологічного напруження, розкриття інтелектуальних можливостей особистості, уключення в реальне життя [4; 6].

Соціальні функції анімаційної діяльності по-різному трактуються фахівцями [4; 6]:

- виробництво нових знань, норм, цінностей, орієнтацій;
- накопичення [4; 6];
- відтворення духовного процесу через підтримання його наступності;
- комунікативне забезпечення знакових взаємодій між суб'єктами діяльності, їх диференціацію та єдність

- створення соціалізованої структури відносин, опосередкованих культурними компонентами;
- зняття виробничої втоми відновлення втрачених сил, надання психологічної розрядки за допомогою ігр та розваг.

Водночас існує рекреаційна анімація – вид дозвілєвої діяльності, спрямований на відновлення духовних і фізичних сил людини. При цьому програми, які реалізуються з рекреаційною метою, можуть проводитися як туристичними, так і дозвілєвими закладами.

У практиці анімаційної діяльності виокремлюють такі види анімації [4; 6]:

- анімація в русі задовольняє потреби сучасної людини в русі, що поєднується із задоволенням та приємними переживаннями;
- анімація через переживання задовольняє потребу у відчутті нового, невідомого, неочікуваного при спілкуванні, у відкриттях, а також у подоланні труднощів;
- анімація через спілкування задовольняє потребу в спілкуванні з новими, цікавими людьми, у відкритті внутрішнього світу людей і пізнанні себе через спілкування;
- анімація через заспокоєння задовольняє потребу людей у психологічному розвантаженні від повсякденної втоми через заспокоєння, усамітнення, контакт із природою, а також потребу в спокої;
- культурна анімація задовольняє потребу людей у духовному розвитку через пізнання культурно-історичних пам'яток та сучасних образів культури;
- творча анімація задовольняє потребу людей у творчості, демонстрації своїх здібностей і встановленні контактів із людьми, які близькі за духом, завдяки спільній творчості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Анімація – це своєрідна послуга, яка має на меті підвищення якості обслуговування. Сутність анімаційної діяльності полягає в залученні людей до активних форм культурного дозвілля. До основних функцій анімації відносять загальнокультурні, загальнофізкультурні та специфічні. Основні види анімації – анімація в русі, анімація через переживання, анімація через заспокоєння, культурна анімація, творча анімація. Серед характерних ознак анімації визначено такі: здійснюється у вільний час; відрізняється свободою вибору, добровільністю, активністю як ініціативою однієї людини, так і різних соціальних груп; обумовлена національно-етнічними, регіональними особливостями й традиціями; характеризується різноманіттям видів на базі різних інтересів дорослих, молоді та дітей; має гуманістичний, культурологічний, розвивальний, оздоровчий і виховний характер.

Потребують вивчення проблеми спортивної анімації та її застосування в різних сферах відпочинку й дозвілля.

Джерела та література

1. Андреева О. В. Фізична рекреація різних груп населення : [монографія] / О. В. Андреева. – К. : Поліграфсервіс, 2014. – 280 с.
2. Андреева О. Чинники, що детермінують рекреаційну активність осіб зрілого віку / Олена Андреева, Костянтин Пацалюк // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2008. – № 9. – С. 47–52.
3. Дутчак М. В. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування / М. В. Дутчак // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – К. : Олімп. л-ра, 2015. – № 2. – С. 44–52
4. Залевська Л. Роль аніматора туристських послуг в активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності / Л. Залевська, І. Залевський, М. Кржемінський // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Львів : ЛДУФК, 2008. – С. 278–285.
5. Круцевич Т. Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення : навч. посіб. / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К. : Олімп. л-ра, 2010. – 248 с.
6. Курило Л. В. Теория и практика анимации. – Ч.1 : Теоретические основы туристской анимации : учеб. пособие. – М. : Сов. спорт, 2006. – 195 с.
7. Пядушкина И. А. Анимация в социально-культурном сервисе и туризме : учеб. пособие / И. А. Пядушкина. – Иркутск : Изд-во Иркутского гос. ун-та, 2011. – 192 с.
8. Фізична рекреація : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Є. Н. Приступа, О. М. Жданова, М. М. Линець [та ін.] ; за наук. ред. Євгена Приступа. – Львів : ЛДУФК, 2010. – 447 с.

Анотації

*Рухова активність спонукає людей до дотримання вимог усіх компонентів здорового способу життя, а також може підвищити стресостійкість. Практика переконує, що залучення до рухової активності сприяє відволіканню дітей та молоді від асоціальної поведінки. Отже, рухова активність – це ключовий і генеруючий чинник у системі здорового способу життя. **Мета роботи** – проаналізувати анімацію як вид рекреаційної діяльності, її функції, види й характерні ознаки. До основних функцій анімації відносять загальнокультурні, загальнофізкультурні та специфічні. Основними видами анімації є анімація в русі, анімація через переживання, анімація через заспокоєння, культурна й творча анімація. Серед характерних ознак анімації визначено такі: здійснюється у вільний час; відрізняється свободою вибору, добровільністю, активністю, ініціативою як однієї лю-*

дини, так і різних соціальних груп; обумовлена національно-етнічними, регіональними особливостями й традиціями; характеризується різноманіттям видів на базі різних інтересів дорослих, молоді та дітей; має гуманістичний, культурологічний, розвивальний, оздоровчий і виховний характер.

Ключові слова: рекреація, фізична рекреація, анімація, види анімації, функції анімації, класифікація анімації.

Алла Алєшина, Александр Бичук, Анастасия Алєшина. Анимация как вид рекреационной деятельности.

Двигательная активность побуждает людей к соблюдению требований всех компонентов здорового образа жизни, а также может повысить стрессоустойчивость. Практика убеждает, что привлечение к двигательной активности способствует отвлечению детей и молодежи от асоциального поведения. Следовательно, двигательная активность – это ключевой и генерирующий фактор в системе здорового образа жизни. **Цель работы** – проанализировать анимацию как вид рекреационной деятельности, ее функции, виды и характерные признаки. К основным функциям анимации относят общекультурные, общефизкультурные и специфические. Основными видами анимации являются анимация в движении, анимация через переживание, анимация через успокоение, культурная и творческая анимация. Среди характерных признаков анимации определены такие: осуществляется в свободное время; отличается свободой выбора, добровольностью, активностью, инициативой как одного человека, так и разных социальных групп; обусловлена национально-этническими, региональными особенностями и традициями; характеризуется многообразием видов на базе разных интересов взрослых, молодежи и детей; носит гуманистический, культурологический, развивающий, оздоровительный и воспитательный характер.

Ключевые слова: рекреация, физическая рекреация, анимация, виды анимации, функции анимации, классификация анимации.

Alla Aleshina, Aleksandr Buchyk, Anastasiya Aleshina. Animation as a Type of Recreational Activity. Motor activity induces people to observance of requirements of all the components of healthy lifestyle, and it can also increase stress tolerance. The practice proves that involvement in motor activity favors distraction of children and youth's attention from asocial behavior. So, motors activity is a key and generating factor in the system of healthy lifestyle. The objective of the work is to analyze animation as a kind of recreational activity, its functions, kinds and characteristic features. The main functions of animation are general cultural, general physical cultural and specific. The main kinds of animation as: carried out in spare time; notable for freedom of choice, voluntarily, activity of one person and different social groups; conditioned by national and ethnic regional peculiarities and traditions; characterized by variety of kinds of the basis of different interests of adults, youths, and children; has humanistic, culturological, developing, recreational and educational character.

Key words: recreation, physical recreation, animation, kinds of animation, functions of animation, classification of animation.